

Будівельна галузь як об'єкт державного регулювання

Шутенко Л.М., Харківська національна академія міського господарства

Державне регулювання економіки покликане, перш за все, забезпечити її сталий розвиток. Процес регулювання економіки потребує розробки певних заходів (економічних, політичних, соціальних), спрямованих на стабілізацію та подальший темп зростання доходів державного бюджету та скорочення видатків. Але особливої актуальності набуває пошук заходів державного регулювання, здатних забезпечити якісні перетворення в економіці та соціальній сфері, сталий розвиток галузей економіки.

Будівельна галузь посідає одне з основних місць в економіці держави. Вона створює основні фонди як виробничого, так і невиробничого характеру для функціонування всіх галузей національної економіки, забезпечує побутові, соціально-культурні потреби населення, сприяє створенню великої кількості нових робочих місць та реалізації продукції інших галузей народного господарства, які споживаються в процесі здійснення основної діяльності – будівництва. Однак ефективність функціонування будівельної галузі залежить від державної політики щодо її підтримки та регулювання, спрямованого на інформаційне забезпечення, створення та нормативно-правової бази оптимального податкового навантаження тощо.

Державне регулювання є однією із функцій державного управління. Державне управління є організаційним і регулювальним впливом держави на економічну діяльність суб'єктів ринку з метою її впорядкування та підвищення результативності. Основними функціями управління є: організація, регулювання, контроль, планування, кадрове забезпечення. Із системного підходу, державне регулювання будівництва варто розглядати, як комплекс заходів державних органів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру, спрямованих на стабілізацію та адаптацію чинної економічної системи до мінливих умов розвитку країни (регіону).

Для успішного функціонування зазначених форм важлива наявність конкретної програми формування та розвитку державного регулювання народного господарства і його галузей, а також відповідного організаційно-економічного механізму його реалізації. Це, у свою чергу, підсилить упевненість громадян у тому, що держава успішно впорається з реалізацією своїх функцій із забезпечення взаємодії між ними та державою. Набір цих функцій визначено сферами, де мають місце проблеми у розвитку ринкової економіки, тобто тими завданнями, вирішення яких неможливе на основі контрактів.

Функціонування держави пов'язане з трансакційними витратами. І вони тим більше, чим у більшій кількості трансакцій держава виступає, як гарант виконання умов контракту. Чим активніша роль держави в специфікації і захисті прав власності, тим складніше внутрішня структура апарату управління і більше інформації, що циркулює в ній, спотворюється. Тому поряд з “провалами” ринку варто враховувати і “провали” держави, до

числа яких на сьогодні можна віднести:

- невідповідність доходів і витрат – державу значно важче перетворити на банкрута, навіть якщо вона виявляється нездатною виконувати взяті на себе зобов'язання;

- відсутність чітких критеріїв ефективності діяльності держави: державні структури підміняють їх самостійно розробленими стандартами, і тоді діяльність держави оцінюється заданими нею самою критеріями (зростання бюджетних надходжень, експансії державного контролю тощо);

- висока ймовірність досягнення результатів, відмінних від поставлених: зростання інформаційних витрат і витрат моніторингу та контролю, що супроводжує розвиток держави, створює передумови для відхилення реалізованих завдань від поставлених;

- нерівномірний розподіл ресурсів підприємницьких структур, у зв'язку з чим доводиться вибирати між двома недосконалими альтернативами: розподіл прав власності здійснюється на основі ринкового обміну, що функціонує без витрат, з приватними гарантіями виконання контракту та передачею контролю за обміном повноваженнями державі, що діє в інтересах сторін контракту.

Визначення державного регулювання, що зустрічається в економічній літературі, лише як діяльності державної влади щодо створення умов забезпечення підприємницької діяльності в усіх її різновидах, не достатньо повно відповідає зазначеним напрямам його дії. Таке визначення, на нашу думку, відображає лише підтримку процесу виробництва, а не його регулювання на всіх рівнях управління. Важливо, щоб воно не тільки сприяло виникненню загальних умов розвитку системи господарства, а й здійснювало постійний вплив як на створення форм і структур, так і методів, що відповідають реалізації інтересів держави (регіону). У будівництві такий їх вплив проявляється через інфраструктуру галузі та регіону. Ситуація, що склалася на сьогодні у сфері будівництва регіону (спад виробництва, зниження темпів розвитку, скорочення інвестиційної активності, нерозвиненість ринкової інфраструктури тощо) вимагає обґрунтованого підходу до вибору форм і методів державного регулювання з метою вирішення проблем управління будівельними підприємствами.